

Gure anaia-arreba migratzaileak

Gipuzkoan bidea egiten duen Jainkoaren herriari zuzendutako Artzain-Gutuna migrazioaren errealitatearen aurrean

«Arrotz nintzen eta etxean hartu ninduzuen» (ik. Mt 25,35)

Arreba eta anaia maiteok:

Aita eta artzain baten afektuz idazten dizuet Gipuzkoan bidea egiten duen Jainkoaren herria osatzen duzuenoi. Zehazki, gure parrokia, komunitate, familia, ikastetxe, mugimendu, elkarte eta eliz errealitateetako kideei zuzentzen natzaizue; fedea partekatzen duzuenoi eta baita gizarte gizatiarrago, bidezkoago eta senideago bat eraiki nahi duzuen gogo oneko pertsona guztiei ere.

Migrazioa oso presente dago gure artean eta, duela urte batzuetatik hona, oso gertutik ukitzen gaitu: gure hiri eta herrietan, auzoetan, eskolan, lanean, eta gure lurraldeko hainbat eta hainbat kristau-elkarteren ohiko bizitzan. Baita gure familiako eta lagunarteko elkarrizketetan ere. Gainera, gaiak gaurkotasun berezia du egun hauetan: hil honen amaieran, ekainaren 30ean, amaituko da Gobernuak migratzaileak ezohiko moduan administratiboki erregularizatzeko aurreikusitako epea, eta horrek gure artean bizi diren askori eragingo die. Horregatik, egoera honen aurrean, eta, bereziki, Gipuzkoan ditugun anaia-arreba migratzaileen bizitzaren aurrean, fedetik kokatzen lagunduko digun hausnarketa bat partekatu nahi dizuet.

Leon XIV.a Aita Santuak Espainiara egin berri duen bisitan esandako hitzak onartzera ere biziki gonbidatzen zaituztet. Bere hitzek, zalantzarik gabe, dei egiten digute kristauok migrazioaren aurrean sinesdun-begirada izatera eta horretan sakontzera. Bere hitzak, zentzu honetan, bereziki esanguratsuak eta iradokitzaileak dira guztiontzat: «Gure jatorria edozein dela ere, Jainkoaren maitasunak ez du mugarik eta denok elkartzen gaitu batasunean», esan du Tenerifen. Era berean, aurreko egunean, Arguineguingo portuan tinko esan zigun: «Giza duintasunak ez du pasaportetik eta ez du baliorik galtzen muga bat zeharkatzean».

Elizbarruti osoak gutun hau kristau-bereizmenerako dei gisa hartzea nahi dut. Migrazioa ez da, batez ere, fenomeno sozial, politiko edo administratibo bat. Errealitate sakonki gizatiarra da. Pertsona migratzaileei buruz hitz egiten dugunean, ez dugu zifrei, espedientei, ehunekoei edo fluxuei buruz hitz egiten. Batez ere pertsona zehatzei buruz hitz egiten dugu: gizonezkoak eta, batez ere, emakumezkoak, haurrak eta adinekoak, etorkizun hobe baten bila dabiltzan gazteak, beren lurra atzean utzi duten familiak, beren senideei urrunetik laguntzen dieten amak, gure eguneroko bizitza zaintzen duten emakumeak, gerrak, pobreziak, jazarpenak, indarkeriak, aukera faltak edo etsipenak zauritutako pertsonak. Aurpegiez, izenez, historiez, zauriez, duintasunez eta itxaropenaz ari gara.

Horregatik, migrazioaren gaia egiarekin, karitatearekin eta erantzukizunarekin begiratzera gonbidatu nahi zaituztet, xalotasuna zein urruntze hotza saihestuz. Artzain-hurbiltasunetik egin nahi nuke, gure herriari eta gure elkarteei diegun maitasunetik, gure lurrera iritsi zirenei eta iristen jarraitzen dutenei diegun errespetutik eta afektutik, Jaunak gure garaiko zeinu handi honen bidez bereziki hitz egiten digun uste sendotik.

Eliza honen artzain gisa partekatzen dudan honek argitu dezake gure fedea partekatu ez arren, pertsona ororen duintasuna aitortzen duten eta justizian, errespetuan eta gizatasunean oinarritutako bizikidetzari nahi duten beste herritar askoren hausnarketa ere. Kristau-tradizioa gure kultur memoriaren parte da, eta zaurituta dagoenaren aurrean bazterketara, mespretxura edo axolagabekeriara ez ohitzeko sentsibilitate etikoa moldatzen lagundu du sakonki.

Dohain, dei eta bedeinkazio

Utzi dazue nire anaia-arreba migratzaile maiteei zuzenean mintzatzea. Elizbarrutira iritsi nintzenetik, harreman handia izan dut zuekin, batez ere duela urte batzuetatik migratuen pastoraltzako taldeetan eta gure elkarten bizitzan parte hartzen duzuen ehunka pertsonekin. Ospakizunetan, parroketan, elizbarrutiko topaketetan eta erromesaldietan aurkitu zaituztet, non zuen fedea doinu berri, alai eta sakonki sinestun bat eman dion gure Gipuzkoako Elizari. Berehala jaso nuen zuen aldetik harrera izugarria. Horrela sentiarazten didazue topo egiten dugun bakoitzean. Zuen historiak eta, batez ere, zuen bihotza ireki dizkidazue. Zuen hurbiltasun berezia sentitzen dut, zuen otoitzaren afektua, zuen maitasun zintzoa eta zuen alaitasun sinestuna. Bihotzez hunkitzen nau zuen fede biziak, otoitz egiteko zuen moduak, Jainkoarengan duzuen konfiantza sendoak eta hainbestetan kutsatu didazuen eta denok hainbeste behar dugun itxaropen ororen aurkako itxaropen horrek. Horregatik, beste edozein hausnarketa egin baino lehen, zerbait oso erraz eta egiazkoa esan nahi dizuet: nire artzain-bihotzean zaituztet modu benetan berezian. Eskerrak ematen dizkiot Jainkoari gure Elizan eta gure lurrean zaudetelako.

Lanari eta hurbiltasunari esker, batez ere elizbarrutiko pertsona migratzaileekiko pastoral taldearekin, egunero pixka bat gehiago ezagutzen zaituztet. Ezagutzen ditut zuen pozak eta baita zuen minak ere; zuen lotsak eta zuen abesti alaiak; zuen bideen gogortasuna eta aurrera begira jarraitzeko duzuen indarra. Badakit ez dela erraza izan zuen lurra, familia, zuen kultura, lagunak, haurtzaroko paisaiak, usainak, zuen plateren zapoak eta zuen nortasuna eta bizitza osatu zuten hain gertuko eta maitatutako beste hainbeste gauza uztea. Bereziki pentsatzen dut emakume migratzaile askorengan, nire lagunengan, etxeak, lan diskretuak eta familia-loturak mantentzen dituzuela agian nahikoa ezagutzen ez den indar isil batekin. Badakit zuen integrazioa askotan geldoa eta neketsua dela; paper batzuek gehiegi itxaroten dutela, lan prekarioak, injustiziak, ekonomia estuak, gainditzeko zailak diren mugak; ez dira falta bakardade sakonak, familia berrantolatzekeo zailtasun mingarriak, zuek bakarrik ikusten dituzuen nostalgiak eta ia inork eskertzen ez dituen ahalegin solidario diskretuak. Baina ondo ezagutzen dut zuen fede handia, borrokarako gaitasuna, familiari diozuen maitasuna eta adinekoekiko miresmena, zuen elkartasuna, zuen duintasuna eta zuen itxaropena. Eta argi eta garbi esan nahi dizuet zuen presentzia dohain, dei eta bedeinkazio bat dela Gipuzkoako gure kristau-elkartearentzat.

Giza mugikortasuna, garai honetako ezaugarri handi bat

Giza mugikortasuna gure garaiko ezaugarri ikusgarrienetako bat da. «Migrazioen dramak nazioen kontzientzia interplatzen du gaur egun» (*Leon XIV.a Aita Santua Diputatuen Kongresuan*). Gure lurra, beste asko bezala, eraldaketa hori gero eta gehiago bizitzen ari da. Errealitate konplexu eta delikatua da, bizikidetzari, lanari, eskolari, etxebizitzari, kulturari, gure kristau-elkarteen bizitzari

eta gure gizartearen etorkizunari eragiten diona. Ezin ditugu begiak itxi errealitatearen aurrean. Aurrez aurre eta sakonki begiratzera deituak gaude.

Leon XIV.a Aita Santuak, bere *Magnifica humanitas* entziklikan, gogorarazi digu «belaunaldi bakoitzak bere garaia moldatzeko zeregina jasotzen duela, pertsona bakoitzaren duintasuna babestuz, justizia sustatuz eta senidetasuna posible eginez» (MH, 1). Baieztapen honek osorik argitzen du migrazioaren gaia. Ez da soilik arazo bat kudeatzea, baizik eta geure buruari galdetzea zer-nolako gizartea eraiki nahi dugun eta zer-nolako giza aurpegia zaindu nahi dugun.

Giza mugikortasuna ez da berria. Herriak eta pertsonak beti mugitu izan dira. Pertsonak aspalditik bilatu dute bizitzeko, lan egiteko, seme-alabak hazteko, bakea, segurtasuna eta ogia aurkitzeko lekua. Aita Santuak esan digun bezala: «Migrazioak herrien arteko topaketarako eta elkar ezagutzeko aukera izan daitezke» (Tenerife). Horregatik, migratzen duen pertsona ez da inoiz mehatxutzat hartu behar. Inoiz, beren kabuz irten dira batzuk beren lurretik; bestetan, egoera jasanezinek behartuta. Sarritan, pertsona migratzaile bakoitzaren atzean beharizan, sufrimendu eta itxaropen nahasketa bat dago.

Sufrimendu horri gehitzen zaio, gehiegitan, mafien eta pertsonen salerosketa eta ustiapen sareen presioa. Pertsona migratzaile asko bidaia egiteko zorpetzera behartuta ikusten dira, beren ondasunak edo familienak salduz, edo ondoren beren migrazio-prozesu osoa baldintzatzen duten zorrak gainean hartuz. Ez dira gutxi mailegatutakoa itzuli behararen larritasunak, jasotako mehatxuek edo beren ahultasuna areagotzen duten mendekotasun-egoerek markatuta iristen direnak. Zer esanik ez itsasoan bizitza arriskuan jarriz iristen diren hainbeste pertsonari buruz, edo Leon Aita Santuaren hitzetan, «itsaso horietan zelatan dauden benetako munstroak» besterik ez diren horien biktima direnei buruz. Errealitate hori ere egiaz eta errukiz begiratu behar da, zor eta abusu horien atzean bizitza zaurituak, familia osoak konprometituak eta babesak, justizia eta askapen-bide errealak behar dituzten pertsonak daudelako.

Migratzeko eskubidea eta hori egin beharrik ez izateko eskubidea

«Pertsona orok izan beharko luke migratzeko eskubidea, baita migratu beharrik ez izateko eskubidea ere» (*Frantziako Aita Santua, Migratzailearen eta Errefuxiatuaren 109. Mundu Egunerako Mezua, 2023*). Pertsona orok izan beharko luke migratzeko eskubidea eta baita hori egin beharrik ez izateko eskubidea ere. Pertsona orok izan beharko luke beste leku batean bizitza hobea bilatzeko aukera, baina baita jaio zen lurrian duintasunez bizitzeko ere, gerra, gosea, indarrezko ebasteak, jazarpena edo etsipena dela-eta hura uztera behartuta egon gabe.

Uste sendo honek horizontea zabaltzen du. Gogoratzen digu migrazioaren gaia ez dela mugetan edo iristen diren herrialdeetan soilik ebatzen. Kausa sakonetan ere jokutzen da: nazioarteko desberdintasunak, gatazka armatuak, herri osoen ustiapena, egiturazko injustizia, garapen falta, krisi humanitarioak eta klimatikoak.

Zentzu honetan, Leon XIV.a Aita Santuak gogorarazten digu «drama hau kontzientzia-azterketa bihurtu behar dela: jatorrizko nazioentzat, bake, justizia eta garapen baldintzak sortzera deituak; bideko nazioentzat, ahulak babestera eta sare kriminalen esku ez uztera deituak; Europarentzat, ezin baitu giza duintasuna aldarrikatu eta Mediterraneo eta Atlantikoa hilarririk gabeko hilerri

izatera ohitu; eta, lankidetzaz eraginkor eta iraunkor batera deitua den nazioarteko komunitatearentzat». (Arguineguin).

Eliza gisa, kontzientzia moral hori bizirik mantendu behar dugu eta planteamendu eta kezka hau nazio zein nazioarteko komunitate politikoari aurkeztu. Ez da nahikoa ondorioak kudeatzea. Kausak salatu behar dira eta mundu bidezkoagoa, orekatuagoa eta gizatiarragoa sustatu. Horrela ez den bitartean, lekualdatze mingarriak eta beren lurretik ateratako bizitzak izaten jarraituko dute. Beharrezkoa da Leon XIV.ak esan diguna geure buruari galdetzea: «Zer mundu eraiki dugu, hainbeste anaia-arrebak bizitza bilatzeko heriotza arriskatu behar badute?».

Sinestun-memoria: Abraham, noraezean zebilen aramearra

Jainkoaren Hitzak sakontasun bereziz argitzen du errealitate hau. Deuteronomioa liburuan, Israelek bere jatorria eta nortasuna gogoratzen ditu adierazpen lazarri batekin: «Nire aita noraezean zebilen aramearra zen» (*Dt* 26, 5). Bibliaren fedea bide, agindu, irteera, basamortu eta salbazio memoria batetik ere jaiotzen da. Abraham bere lurretik leku hobe baten bila irten zen gizon bat izan zen: Jainkoak agindutako lurra.

Sinestun-memoria honek gogoratzen digu, nolabait, denok garela migratzaileak. Denok ezagutu dugu babesgabatasunen bat gure aurreko belaunaldietakoren batean. Denok behar izan dugu noizbait norbaitek harrera egitea, eskua luzatzea edo aukera bat eskaintzea. Gipuzkoarrok ondo egingo genuke gure historia ez ahazten: Ameriketara artzain edo eraikuntzan lan egitera joandako emigrazioak, edo baita Europako beste herrialde batzuetara ere historiaren une ezberdinetan; erbesteak, deserrotzeak, agurrak, lan gogorrak, atzerriko lurretan integratzea. Gaur egun gure lurrera datozen askori gertatzen zaien gauza bera.

Memoria hori ezin da apaingarri sentimental batean geratu: «eskola moral» bihurtzera deitua dago. Bere beharraz jabetzen dena hobeto prestatuta dago besteren beharrak ulertzeko. Bere nagusiek beste lur batean ogia, lana, bakea edo etorkizuna bilatu zutela dakienak ezin du nagusitasunez begiratu edo bizkarra eman gaur egun bere atea jotzen dutenei. Memoriarik gabeko komunitate bat hotz, defentsibo eta Jaunaren bisita nekatuta iristen denarengan, gure hizkuntza ezagutzen ez duenarengan, berriro hasteko leku baten bila dabilenarengan ezagutzeko gai ez izateko arriskuan dago. Zein indarrekin hots egiten duen gure kontzientzietan Jesusen hitz haiek: «arrotz nintzen eta etxean hartu ninduzuen» (*Mt* 25, 35). Leon Aita Santuak, ebanjelioa aipu bera komentatuz, gogorarazi digu: «Hemen Ebanjelioak ikuslearen leku erosotik ateratzen gaitu eta iristen den senidearen aurrean jartzen. Galdetzen digu ea jakin dugun Kristo ezagutzen beldurrak, goseak, indarkeriak markatuta, basamortuaren, gauaren eta itsasoaren ondoren lehorreratzen direnean» (Arguineguin). Horrela, memoriak, fedea argitua denean, bihotza zabaltzen du.

Elkartasuna baino gehiago: senidetasuna

Hizkera arruntean hitz noble eta beharrezko bat erabiltzen dugu: elkartasuna. Baina kristauontzat, hitz hori motz geratzen zaigu. Ez da merke bat «gaur niregatik, bihar zuregatik». Ebanjelioak urrunago joatera gonbidatzen gaitu: benetako senidetasunera gonbidatzen gaitu. «Zuek guztiok senideak zarete» (*Mt* 23, 8). Ez da esaldi jator bat, ezta formula erretoriko bat ere. Gure fedearen

oinarrizko egia bat da, gure begirada, gure hizkuntza eta, batez ere, gure erabakiak erabat eraldatu beharko lituzkeena.

Senide izatea elkarrekin bizitzea baino gehiago da. Elkar onartzea edo bakean jasatea baino gehiago da. Senidetasun hitzak, gurea denak, gustu berezia du, afektuaz, hurbiltasunaz, samurtasunaz, elkarrekiko erantzukizunaz eta aitortzaz hitz egiten diguna. Denok Jainkoaren eskuetatik gatozela jakitetik jaiotzen da, denok daramagula gugan idatzia inork ezabatu ezin duen duintasun mugagabea.

Horregatik, migratzailea ez da soilik norbait «artatu» beharrekoa. Norbait ezagutu, entzun, maitatu eta gure bizitzara txertatu beharrekoa da. Ez da laguntza jasotzaile soil bat, baizik eta «gu» handiago bat eraikitza deituak gauden anaia edo ahizpa bat. Azken magisterioarekin jarraituz, esan dezakegu «baztertutako migratzaile bakoitzean Kristo bera ari dela elkartearen atea jotzen». Leon gure Aita Santuaren aitasantutzaren hasieran argitaratutako *Dilexi te* gutunak hitz tinkoekin adierazten du: «Munduak mehatxu bat ikusten duen lekuan, hark (Elizak) seme-alabak ikusten ditu; harresiak altxatzen diren lekuan, zubiak eraikitzen ditu». Elizak ezin ditu pertsona migratzaileak masa anonimo gisa begiratu, ezta gutxiago ere mehatxu bereizi gabe gisa. Kristok begiratzen dien bezala begiratu behar die.

Istorio bat

Utzidazue istorio bat kontatzen.

Gizon bat bakarrik zihoan basamortuan zehar, galduta. Eguzkia poliki-poliki sartzen ari zen eta hondarra hozten hasia zen. Dena isiltasuna zen. Bere urratsen marruskadura eta haizearen murmurio arina baino ez zen entzuten. Bat-batean, urrunean, zerbait mugitzen zela ikusi zuen.

Gelditu egin zen. Hasieran ezin izan zuen bereizi zer zen. Horizontean dardarka zegoen itzal bat besterik ez. Eta, zer zen ez zekienez, beldurra izan zuen.

—Piztia bat ote da? —pentsatu zuen.

Oinez jarraitu zuen, baina bihotza erne zuela. Irudia poliki gerturatzen ari zen. Orduan berriro begiratu zuen eta giza forma bat bereizten zuela iruditu zitzaion.

—Ez da piztia bat —esan zion bere buruari—. Zalantzarik gabe gizon bat da. Baina agian etsai bat izango da, niregana asmo txarrekin datorren norbait.

Kezka handitu egin zen bere barnean. Abiadura bizitu zuen, ingurura begiratu zuen, begiekin harri bat, aterpe bat, bere burua defendatzeko zerbait bilatu zuen. Ezezagunak aurrera jarraitzen zuen, gerturatuz. Pixkanaka, distantzia txikiagoa egin zen. Gizon haren aurpegia argi gutxiaren eta hautsaren artean marratzen hasi zen. Dagoeneko ez zirudien mehatxagarria. Bere ibilera nekatua zen, bide luzea egina zuen batena bezalakoa.

Bidaiariak tentsioa laxatu zuen.

—Agian ez da etsaia—pentsatu zuen—. Agian bidaiari arrunta da.

Oso gertu egon zirenean, biek elkarri begiratu zioten. Eta orduan bidaiariak bere begiak, bere aurpegia, bere istorioa ezagutu zituen. Ez zen piztia bat. Ez zen etsai bat. Ez zen arrotz bat. Bere senidea zen, bere bila irten zena.

Eta horrela, basamortuan bakarrik zihoan gizon hark ulertu zuen askotan beldurra distantziatik jaiotzen dela; ezagutzen ez dena mehatxu bihurtzen dela gertutik begiratzen ez dugunean; eta, besterengana benetan gerturatzean, beldur geniona, egiaz, gure senide zela konturatzen gara: nekaturik oinez zihoan norbait, agian zaurituta eta harrera behar zuena.

Horrela gertatzen zaigu hainbestetan: batzuetan, bestea urrun dagoenean, itzal bat iruditzen zaigu; gerturatzen denean, mehatxu bat agertzen zaigu; begietara begiratzen diogunean gure senidea dela konturatzen gara. Bai, migratzaileak gure anaia-arrebak dira. Harrera egin diezaiegun, lagundu diezaiegun, integra ditzagun, maita ditzagun, begira diezaiegun begietara. Guri laguntzeko etorri ote dira guregana? Hau esan berri digu Leon Aita Santuak: «Gizarte batek migratzaileei ematen dien tratuak erakusten du justiziaren kontzeptua beldurra edo senidetasunak gidatzen duen » (*MH*, 81).

Egia eta gizatasuna eskatzen duen errealitate konplexua

Argi eta garbi esan behar dugu: migrazioaren gaia izugarri konplexua da. Ez da esaldi errazekin edota sentimendu on hutsekin konpontzen. Ezin zaio aurre egin berezko arbuio batetik, bidegabeak diren orokorpenetatik edo irizpide politiko eta sozial bihurtutako beldurretik ere.

Lehen esan dugu ezin garela ondorioak kudeatzearekin soilik konformatu, baina, erantzukizunagatik, kudeatu ere egin behar ditugu. Errealitate honen inguruan kezka errealak daude: zerbitzu batzuen gaineko presioa, etxebizitza eskuratzeko zailtasunak, lan-prekarietatea eta ustiapena, administrazioaren nagikeria, adingabe eta gazte ahulak, bizikidetzaz- arazoak ingurune zehatz batzuetan, gertakari zehatzek eragindako segurtasunik eza eta nahasmena. Gipuzkoan ikusten dugu zailtasun batzuk auzo, udalerrri eta hiri-ingurune zehatz batzuetan kontzentratzen direla bereziki. Elizak ez ditu kezka horiek baztertu behar. Arduragabea litzateke hori egitea.

Kezka errealak, giza begirada

Arreta eta karitate bereziz begiratu behar diegu migrazioaren errealitate ezberdinei. Babes-sareak dituzten pertsona eta familien integrazioak eta errotzeak ez dakartzate erronka berberak, ezta bakar-bakarrik iristen diren gazte horien —haietako asko adingabeak— errealitate mingarriak ere, beste kultur eta erlijio-tradizio batzuetakoak izanik eta, gainera, familiako erreferente edo babesik gabe daudenean. Bizikidetzarako arriskua ez dator haien jatorri geografiko, erlijioso edo kulturaletik, baizik eta bazterkeriaren zauri sakonetatik, legezko aukerarik ez izatetik eta haietako askok iristean jasaten duten erakundearen babesgabetasunetik, batez ere, adinez nagusi izateagatik, babes-baliabideetatik kanpo geratzen direnean eta norberak ahal duena egitera behartuta ikusten dutenean beren burua.

Horregatik da hain garrantzitsua esku-hartze azkarra, integrala eta iraunkorra lehen unetik bertatik. Gazte bat bakarrik iristen denean, familiarik gabe, etxebizitza egonkorrik gabe, hezkuntza-laguntzarik gabe, hizkuntza ikasi gabe, aholkularitza juridikorik gabe, lan-prestakuntzarik gabe eta lotura positiborik gabe, denbora bere aurka doa. Esperientziak erakusten digunez, lehen hilabeteetan kalean, bakardadean eta itxaropenik gabe harrapatuta geratzen bada, zauri pertsonalak larriagotu egiten dira eta mendekotasun, jokabide nahasi, delitu eta bizikidetzaz-

arazoen arriskuak handitu egiten dira. Kontua ez da pobrezia kriminalizatzea edo inor etiketatzea, baizik eta aitortzea kaleak eta abandonu luzeak pertsonak suntsitzen dituela eta, azkenean, onura komunari ere kalte egiten diola.

Gure aldetik, azpimarratu behar dugu Elizak ez dituela kolektiboak etiketatzen; Elizak zaurgarritasun-guneak identifikatzen ditu, han, bere aukeren neurrian, bere baliabide apalak eskaintzeko. Baita erakundeei beren lana egin dezatela eta konponbide posibleak bilatzeko eska diezaieten ere. Gazte horiek hasieratik babestea —harrera, laguntza, hezkuntza, etxebizitza, osasuna, prestakuntza eta integrazioarako benetako bideekin— gizatasun-eskakizuna da, bizikidetzan egindako inbertsioa eta berandu iritsi nahi ez duen gizarte baten betebeharrak morala.

Leon Aita Santuak honako hau gogorarazi digu: «Elizak ezin du beste aldera begiratu ur hauen aurrean, ezta goseak, egarriak, indarkeriak, beldurrak edo erbesteak giza duintasuna zauritzen jarraitzen duten beste inongo lekutan ere. Jesusen ikasleek ezin dute arrotz jokatu ilunpetik oihuka ari direnen intziria» (*Hitzaldia Arguineguingo portuan*).

Duintasuna aurreiritzi guztien gaineratik

Arazotsua dena, funtsean, ez dira pertsonak, baizik eta haiengan pisuz eragiten duten bazterketa, deserrotze eta abandonu zauriak, ondoren guztioi eragiten digutenak. Gizatiarragoa izan nahi duen gizarte batek ezin du begirada kendu; ezin gara ohitu gure artean gazteak kalean bizitzen ikustera, izenik gabe, loturarik gabe, itxaropenik gabe eta etorkizunik gabe. Eta askoz gutxiago zailtasun horiek mespretxurako aitzakia bihurtzen uztea. Kezka legitimoa da; aurreiritzia ez. Ordena-beharra legitimoa da; gizagabetzea ez. Bizikidetzaren nahia legitimoa da; kolektibo oso bat modu bereizi gabean seinalatzea ez.

Sinestunoi, Ebanjelioak egia eta karitatea elkartzea eskatzen digu. Egia, arazo errealak aitortzeko, politika arduratsuak erreklamatzeko, harrera ondo antolatzeko, integrazioa eta arau bidezkoak errespetatzea eskatzeko. Karitatea, pertsonen buruz ari garela inoiz ez ahazteko eta inor umiliatzen, baztertzeko edo ikusezintasunera kondenatzen duen irtenbiderik bidezkoa izango ez dela jakiteko. Leon XIV.a Aita Santuak *Magnifica humanitas* idatzian mundu gizagabeago eta bidegabeago bat eraikitzeko arriskuaz ohartarazten du, non gizatasunak bere aurpegia galtzen duen (ik. *MH*, 1). Hemen ere badago gakoa. Gizarte batek espedienteak kudeatu ditzake eta, hala ere, aurpegiak ahaztu. Ordenaz hitz egin dezake eta gizatasuna galdu. Eskubideak defendatu nahi izan ditzake eta aurrean duen senide zehatza ez aitortu. Horregatik oihu egiten digute hainbesteko indarrez Leon XIV.a Aita Santuak, hunkituta, Arguineguingo portuan esandako hitzek: «Zeren gaur, hemen, itsasoaren ondoan, gure gizatasunetik zer geratzen den galdetzen digu iristen den bizitza bakoitzak. Lehenago edo geroago jakingo da zaintzen jakin genuen ala axolagabekeriak gure ordeztu hitz zezan utzi genuen».

Elkarrekiko ituna

Ezin dugu aldarrikatu gabe utzi pertsona bakoitzaren duintasuna infinitua dela eta ez dagoela bere egoera legalaren mende. Horregatik, harrera lehenengo agindua da. Orain, benetako senidetasuna ez da pasiboa, baizik eta elkarrekiko itun batean oinarritu behar da. Zalantzarik gabe, integrazioak ahalegin partekatua eskatzen du. Harrera gizarteak iristen dena babesteko eta sustatzeko

betebehar morala duen modu berean, herrialde berri batera iristen denak, bere duintasun propioaren eta ondasun komunarekiko ardurakidetasunaren bidez, bere gain hartu behar du hura hartzen duen herriaren legeak eta bizikidetzaren errespetatzeko betebeharra, lekuko giza eta kultur ondarea baloratzeko eta bere integrazio-bidea pazientziaz egiteko betebeharra. Ez dugu eskatzen baztertzeari; elkarrekiko erantzukizunera deitzen dugu, elkarrekin bakean bizitzeko gizarte bidezko bat eraikitze eta denok oparotasuna aurkitzeko.

Gizarteari eta erakundeei eskatzen dieguna

Gai honek ez du batzuen borondate onaren gain soilik geratu behar, ezta Elizaren karitatezko ekintzaren gainean ere. Erantzun publiko eskuzabala, adostua, konprometitua, koordinatua eta epe luzera iraunkortua behar da. Erakundeek erronkaren mailako erantzun sortzaileak bilatu behar dituzte. Politika arduratsuak, bide legal argiak, prozedura azkarrak, baliabide nahikoak, etxebizitza, hezkuntza, prestakuntza, laneratzeari, adingabe eta gazte ahulei arreta ematea behar dira, eta, guztiaren gainetik, administrazioen arteko ezinbesteko koordinazioa.

Koordinazio handiago baten beharraren eragin argia ikusten da kalean edo muturreko ahultasun-egoeran dauden gazte hauen presentzia gure Gipuzkoako lurraldean oso modu desberdinean banatzen dela ikusten dugunean. Bizirauteko arrazoi ulergarriengatik, hiriburuan eta herri handienetan kontzentratzeko joera dute, bertan zerbitzu gehiago eta «bizitza bilatzeko» eta noizean behingo laguntza aurkitzeko aukera gehiago daudelako. Horrek desoreka erreala sortzen du udalerriri ezberdinen artean eta erantzun partekatuak, proportzionatuak eta solidarioak eskatzen ditu, presio handiagoa jasaten duten komunitateak bakarrik utzi gabe.

Egiaztatu ahal izan dut tokiko erakundeek bazterketa handiagoan dauden pertsona huentzat erantzun-bideak aurkitu nahi dituztela, baina ez zaiela beti erraza gertatzen. Beharrezko diren irtenbide asko ez daude udal- edo foru-eremuan soilik, baita esparru legalan, erabaki administratiboetan eta zabalera handiagoko politikan ere. Horregatik da ezinbestekoa nazio zein nazioarteko irtenbideak eskatzea eta autonomia-, foru- eta udal-erakundeen arteko koordinazio leial eta eraginkorra bilatzea, errealitate hau gertutik ezagutzen duten gizarte- eta eliz-erakundeen lankidetzarekin batera (Caritas Gipuzkoa, erlijioso- eta erlijiosa-kongregazioak, pertsona migratzaileen elkarteak...). Lurraldeko udalerriri guztietan udal mailan benetako integrazio-proiektuetara bideratutako baliabide zehatzekin konprometitzea bide bat izan daiteke, pertsona hauen gizarterateari begira.

Ezin dugu aitortu gabe utzi erakunde publikoek guztion ongiaren alde migrazio-fluxuak arautzeko eta ordenatzeko duten eskumena, bidezkoa eta beharrezkoa dena. Estatuak esparru legalak kudeatu behar ditu, eta arduraz eta eraginkortasunez egin behar du. Bere eskumena da. Guri, Eliza gisa, mota moraleko zeregin bat dagokigu gehiago: gizartearen «arima» zaintzea, esateko, arautze orok bere giza itxura inoiz galdu ez dezan. Erakunde zibil eta eliz-erakundeek ez dute elkarren artean lehiatzen ezta zama elkarri pasatzen ere: modu subsidiarioan laguntzen dute. Gure betebeharra da, beraz, azpimarra egitea, politika publikoak eraginkorrak izateko eta arazoak konpontzeko. Aldi berean, gure konpromisoa berritzen dugu kristau-elkarte gisa eta haiekin lankidetzan aritzeko gure burua eskaintzen jarraitzen dugu, gure aukeren neurrian.

Erregularizatu integratzeko

Deskribatutako kasu ahulenez harago, berriro adierazi nahi nuke gure artean (baita duela urte askotatik ere) dauden pertsona askorentzat bidezko erregularizazio bideak irekitzea erantzukizun etiko, sozial eta politikoko neurria dela. Justizia sozialeko kontua eta erantzun eraikitzailea da. Ez da legeari izkin egitea, baizik eta legeak egoera gizagabeak kronifikatzea, ustiapena erraztea edo asko ikusezintasunera kondenatzea saihestea. Gure gizarteak ez luke onartu behar milaka pertsona linbo administratibo ziurgabe, geldo eta bihurri batean bizitzea, non baimenak inoiz iristen ez direla dirudien, beldurraren, abusuaren edo arbitrariotasunaren mende. Abian jarritako ezohiko erregularizazioak haien eskubideak gehiago aitortzen lagunduko du. Arautzea, ordenatzea, integratzea eta eskubideak eta betebeharrak aitortzea ere guztion ongiaren parte da.

Iristen direnen ekarpena

Nire esker on zintzoa adierazi nahi diet gure artean bizi diren eta beren lanarekin gure gizarte-bizitzako alderdi oso garrantzitsuak mantentzen dituzten hainbat eta hainbat pertsona migratzailei. Gipuzkoako familia askok badaki zer zor dioten beste herrialde batzuetatik etorritako pertsonen, gehienbat emakumeen, zaintza argiari, gure nagusiak maitasunez eta gutiziaz laguntzen dituztenei, gaixoak zaintzen dituztenei, etxeak mantentzen dituztenei eta gure etxe eta negozio askoren eguneroko bizitza, askotan diskreziotik, posible egiten dutenei.

Gure auzo eta herrietako enpresa eta zerbitzu asko ere haien lan isilari esker mantentzen dira. Ez dute soilik eskulana jartzen. Familia-balioak, erresilientzia, sakrifizio-zentzua, kultur aberastasuna, fede- eta eliza-bizipenak, borrokarako gaitasuna eta gure begirada zabaltzen duen giza esperientzia jartzen dute. Duela denbora asko utzi zioten arrotz izateari. Gure bizitzaren eta gure kristau-elkarteen bizitzaren parte dira dagoeneko. Eta kide izate horrek bide gero eta egonkorragoak, bidezkoagoak eta parte-hartzaileagoak aurkitu behar ditu.

Harrera ona egin, babesa eman, sustatu eta gizarteratu

Elizak lau aditz argitan laburbildu du pertsona migratzaileei buruzko bere irakaskuntza: harrera ona egin, babesa eman, sustatu eta gizarteratu. Ez dira hitz apaingarriak. Programa moral, pastoral eta sozial bat dira. Frantzisko Aita Santuak argi proposatu zituen bere magisterioan eta Leon Aita Santuaren *Dilexi te* lanean berriro jasotzen dira Elizak periferietan bizi direnekiko duen misioaren adierazpen gisa.

Harrera ona egiteak atea irekitzea eta bihotza irekitzea esan nahi du. Lehenengo hitz atsegin bat, entzute zintzo bat, gizatasun-keinu bat, behar bada lehenengo laguntza bat eskaintzea da. Norbait espediente soil bat izan beharrean pertsona sentitzen hasteko espazio bat sortzea da.

Babesa emateak ahultasun-egoera handiengan dagoena zaintzea esan nahi du. Pertsona migratzaile asko lan-ustiapenaren, etxebizitza-prekarietatearen, muturreko bakardadearen, abusuaren, desinformazioaren eta ziurgabetasun juridikoaren mende daude. Ahultasun horrek modu berezian pisuz eragiten du zaintzaren eta etxearen esparruan lan egiten duten emakume migratzaile askorengan. Babesa ematea eskubideak defendatzea, prozesuak laguntzea eta gizatasunez mantentzea da.

Sustatzueak hazten laguntzea esan nahi du. Ez da nahikoa berehalako behar bat arintzea. Benetako karitateak pertsona zutik jartzea, bere gaitasunak garatzea, trebatzea, lan egitea, parte hartzea, egonkortasuna aurkitzea eta etorkizunari itxaropenez begiratu ahal izatea nahi du.

Gizarteratzeak benetako bizikidetza eraikitzea esan nahi du. Ez da elkarren ondoan topo egin gabe bizi diren giza taldeak batzea. Leon Aita Santuak esan digun bezala, kontuan izan behar da, halaber, «integratzea elkarrekiko bidea dela: iristen denak lur berri bat nola bizi ikasten du, eta hartzen duenak bere etxea nola zabaldu ikasten du, bere nortasuna lausotu gabe eta bihotza topaketari itxi gabe».

Gizarteratze kulturala

Bide horretan kontuan izan behar dugu gizarteratze kulturalaren garrantzia ere. Gizarteratzea ez da lege-erregularizazio bat gauzatzen joatea edo lan, etxebizitza edo zerbitzu batzuk eskuratzea soilik. Gure lurreko bizitza sozial eta kulturalan pixkanaka sartzea ere suposatzen du. Horrela adierazi du Leon Aita Santuak Tenerifen: «Zuei, migratzaile anaia-arreba maiteoi, bide honen zati noble eta beharrezko bat dagokizue: hartzen zaituzteten komunitateari konfiantzaz irekitzea, haren hizkuntza ikastea, haren legeak errespetatzea, haren ohiturak ezagutzea, bizitza komunean parte hartzea eta zuen dohainak eskaintzea». Gipuzkoan, euskara ez da hizkuntza bat soilik, memoria da, kide izatea, etxea, otoitza, kantua, familia eta herria. Gure lurraldeko biztanle askoren eta, beraz, elizbarrutiko kristau-elkartearen arima eta eguneroko bizitza da. Partekatutako aberastasuna da, guztion ondarea, bere nortasunaren adierazpen bizi eta maitatua eta bizitza sozial eta eliz-bizitzan parte hartzeko bide zehatza.

Benetako integrazioa elkar aberasteko prozesu bat da, ez uniformetasunarena. Horrela, hizkuntza partekatu nahi den aberastasuna da eta iristen direnen eskura jartzen da hospitalitate dohain gisa. Ez migratzaileari onartua izateko eskatzen zaion baldintza bat, baizik eta topaketarako eta aukeraberdintasunerako ate ireki bat, batez ere beren seme-alabentzat. Lur honetako hizkuntzara eta kulturara gerturatzeak, zalantzarik gabe, konfiantza eta adiskidetasun ate baliotsuak irekitzen ditu.

Gizarteratzeak norbera bizi den lekuko errealitatea maitatzen eta errespetatzen ikastea esan nahi du: haren historia, kultura, ohiturak, sentsibilitatea eta bizitzeko modua. Eta euskal kulturak, erro sakonak eta sormen bizia dituenak Gipuzkoan, ez dio iristen denari berea galtzeko eskatzen, baizik eta partekatzeko eta hemen aurkitzen duenarekin aberasten uzteko eta komunitatearen zati bizi sentitzeko.

Inor ez da «bigarren mailakoa»

Funtsezkoa den zerbait errepikatu nahi dut: inork ez luke gure artean "bigarren mailako" sentitu behar: ez gizartean, ez parrokia batean, katekesian, ikastetxean, ospakizunean, kristau-taldean, gizarte-zerbitzuan edo bizikidetza-espazioan. Ezin dugu iragarri guztion aita den Jainkoa eta lasai bizi, batzuk etengabeko periferian uzten dituzten giza kategoriekin. Ezin dugu Kristoren Gorputza jaso eta gero anaia-arreba batzuen aurrean elkartearen parte sentitzea eragozten dieten harresi ikusezinak altxatu.

Pertsona migratzaile bat gure artean urteetan bizi denean, lan egiten duenean, kontsumitzen duenaren zergak ordaintzen dituenen, familia bat osatzen duenean, bere seme-alabak hezten

dituenean, eta, hala ere, irregulartasunean, ahultasunean edo kontuan ez izatearen sentipenean harrapatuta jarraitzen duenean, gure justizian eta gure gizatasunean zerbait huts egiten ari da.

Egoera horrek ez du soilik jasan behar duena zauritzen. Denok pobretzen gaitu. Batzuen ikusezintasunera ohitzen den gizarte batek bere arima ahultzen amaitzen du.

Ateak zabalik dituen Eliza

Gipuzkoako parrokia, ikastetxe, elkarte, mugimendu eta eliz errealitate bakoitzak bere buruari zintzotasunez galdetzea nahiko nuke zer-nolako leku erreala betetzen duten pertsona migratzaileek haien bizitzan, eta gure ateak benetan zabalik ote dauden. Ez soilik teorian, baizik eta egiazki. Batzuetan denak ongi etorriak direla esaten dugu, baina gure barne-dinamikek, hizkerek, talde itxiek edota gure ohiturek zaildu egiten dute iritsi berria den norbait «bere etxean bezala» ez ezik, «etxeko» sentitzea.

Gero eta multikulturalagoak dira gure elkarteak. Horrek galdera batzuk egitera garamatza: Ba al dute ahotsik pertsona migratzaileek gure elkarteetan? Ba al dute ahotsik emakume migratzaileek ere, hainbestetan fedearen, familiaren, katekesiaren, otoitzaren eta zerbitzuaren zutabe isila direnek? Parte hartzen al dute taldeetan? Galdetzen al zaie? Agertzen al dira parrokiaren ohiko bizitzan, laguntza-jasotzaile soil izateaz harago? Aurkitzen al dituzte haien fedea, dohainak, kezkak eta erantzukizunak partekatzeko espazioak? Utzi al diogu haien presentziari gure burua ebanjelizatzen?

Eliza beti harrera egiten eta bereganatzen duen familia bat izatera deitua dago. Elizaren katolikotasuna Jaunak mahai berean biltzen dituen herri, aurpegi, hizkuntza eta sentsibilitateen aberastasunean ere adierazten da.

Harrera egiteko eta bereganatzeko dei hau ez da moda batetik edo sentikortasun sozial huts batetik jaiotzen, Elizaren bizitzatik beretik baizik. Gure elizbarrutian hainbat sentsibilitate, bide espiritual, karisma eta jatorrizko ohitura daude, benetako aberastasuna direnak eliz komunioan eta Ebanjelioarekiko fideltasunean bizi direnean. Era berean, anaia-arreba migratzaileek gure elkarteak aberastu ditzaketen otoitz egiteko, kantatzeko, ospatzeko, konfiantza izateko eta zerbitzatzeko moduak dakartzate berekin. Ez da talde isolatuak elkarren ondoan jartzea, gorputz bereko kide gisa elkar ezagutzen ikastea baizik, karisma bakoitzak elizbarrutiaren osotasunari bere onena eskain diezaion utziz.

Familiak, gazteak eta eskola

Kristau-familiei eskatzen diet harrera-espiritua ebanjelio-gogo berrituarekin bizi dezatela. Denok ezingo duzue gauza bera egin, baina denok egin dezakezue zerbait: laguntza zehatz bat, elkarrizketa bat, gonbidapen bat, orientazio bat, entzute bat, adiskidetasun simple bat. Batzuetan, pertsona bat ez da hasiko harrera jaso izana sentitzen programa handi bati esker, baizik eta norbaitek normaltasunez, adeitasunez eta egiazko afektuz tratatzen duelako.

Elizbarrutiko gazteoi bereziki tematuta esaten dizuet: ez zaitzatela arrastatu mespretxuaren kulturak, ezta bestea etengabeko mehatxu bihurtzen duten diskurtsoek ere. Izan zaitzte topaketaren belaunaldi. Izan zaitzte ausartak adiskidetasun soziala eraikitzeko. Ez zaitzte

konformatu mespretxatzen duten karikaturekin, etiketekin, hitzekin edo adjektiboekin, zurrumurru edo erresumin-mezuekin. Kristau-fedeak senidetasun ausart, argi eta zehatz batera deitzen zaituzte.

Eskolan lan egiten duzuenoi, batez ere eskola katolikoan, eskerrak ematen dizkizuet gizarteratzearen alde egiten duzuen apustuagatik. Gipuzkoako gure eskoletan gure bizikidetzaren etorkizunaren zati oso garrantzitsu bat jokatzeko ari da isilean. Haur batek jatorri anitzeko beste haur batzuekin ikasgela, adiskidetasuna, kultura, hizkuntza eta etorkizuna partekatzen ikasten duen lekuan, tolerantzia baino askoz gehiago ereiten ari da: bihotza senidetasunerako hezten da eta herritartasuna eraikitzen da.

Hizkuntza zaindu, bihotza zaindu

Badago zeregin erraz eta oso garrantzitsu bat: hizkuntza zaintzea. Migrazioari buruz hitz egiteko modua ez da axolagabea. Hitzek bideak ireki ditzakete edo harresiak altxatu. Gizatiartu dezakete edo gizatasuna kendu. Ulertzen lagundu dezakete edo beldurra elikatu.

Ez ditzagun zurrumurruek zabaldu. Ez ditzagun beldurra nahiz gorrotoa ereiten duten mezuak partekatu. Ez ditzagun kasu zehatzetatik abiatuta orokorpenak egin. Ez dezagun inor etiketa batera murriztu. Ez ditzagun umiliatzen duten elkarrizketak elikatu. Honetan ere jokatzeko da Ebanjelioarekiko gure fideltasuna.

Baina ez da nahikoa esaten dena zaintzea. Hitz egiten duenaren bihotza bera zaindu behar da. Hitzak barrutik jaiotzen baitira. Barruan beldurra, gogortasuna edo erresumina garbitu gabe badaude, hori modu batera edo bestera atera egiten da azkenean. Konbertsioa behar dugu. Begirada berria, bihotz zabalagoa eta aurreiritzien aurrean barne-askatasun handiagoa eskatu behar diogu Jaunari.

Maria, Elizaren irudia

Honekin guztiarekin ez gaude bakarrik. Fedeak eusten digu eta Mariak gurekin egiten du bidea. Ama Birjinak bidearen ziurgabetasuna ezagutu zuen, ostatua bilatzea, Betleemgo pobrezia eta Egiptorako ihesa Jose eta Haurrarekin. Berak ere bazekien zer den irtetea, aterpea bilatzea, bizitza mehatxatua babestea eta beti berehalako erantzunik aurkitzen ez duten galderak bihotzean gordetzea. Horregatik begiratu diezaiokegu deserrotzea, beldurra, nostalgia eta itxaropena bizi dutenengandik gertu dagoen Ama gisa.

Aita Santuak *Magnifica humanitas* entziklikan Mariarekin gizatasunaren haustura-puntuak begiratzera gonbidatzen gaitu: txiroek, txikiek, atzerritarrek, erbesteratuek eta iheslariek sufritzen duten lekuan. Mariak historia behetik begiraten erakusten digu, sufritzen duen semea abandonatzen ez duen ama baten begiekin. Bere Bihotz Garbia, hainbesteko samurtasunez eta indarrez betea, ez da aterpe itxi bat, errukiaren eskola bat baizik. Bertan ikasten dugu bizitza hauskorra zaintzen, ezkutuko mina entzuten eta Jainkoaren lan isila aurkitzen, baita iluntasunaren erdian ere.

Mariarengan bere irudirik garbiena aurkitzen duen Eliza, ama-bihotza izatera deitua dago baita ere: harrera egiten, babesten, kontsolatzen eta laguntzen duen bihotza; sufrimenduaren aurrean

gogortzen ez den eta axolagabekeriara ohitzen ez den bihotza. Gutun hau Mariaren Bihotz Garbiaren oroipen liturgikoan sinatzen dut, Jaunari bereziki eskatuz gure elizbarrutiko bihotza harenaren arabera molda dezala: sendoa fedean, zabala errukian eta delikatua samurtasunean.

Azken hitz bat

Anai-arreba maiteok: beldurrak edo aurreiritziak gure kristau-bizitzaren edo gure gizarte-bizikidetzaren norabidea zuzentzen ez uztera gonbidatzen zaituztet indarrez. Bihotza ez gogortzera gonbidatzen zaituztet, errealitatea egiaz begiratzera, bai, baina baita errukiz ere. Gonbidatzen zaituztet, azken finean, Aita beraren seme-alabak garelara ez ahaztera eta, horregatik, senideak garelara.

Zuei, anaia-arreba migratzaileok, afektu bereziz esan nahi dizuet: Gipuzkoako Eliza honek, bere artzainarekin batera, zuekin gehiago ibili nahi du. Gure artean errespetua, justizia, gertutasuna eta itxaropena aurkitzea nahi du. Elkartearen parte sentitzea nahi du. Zuen fedetik, zuen indarretik eta zuen borrokarako gaitasunetik ere ikasi nahi du.

Elizbarrutiari urrats zehatzak eskatzen dizkiot, agian txikiak, baina errealak: entzutea, harrera, gure elkarrekin parte hartzea, justizia, adiskidetasun soziala, otoitza, konbertsioa.

Eska diezaiogun Jaunari migratzen duten anaia-arreba hauek benetan ezagutzen jakin dezagula, bereziki zailtasun handienak dituztenak. Donostiako gure elizbarrutiko Eliza, Gipuzkoako bailara, herri, auzo eta elkarrekin zehar zabaldua, izan dadila beti etxe ireki, senide-elkarte eta Jainkoaren Erreinuak zeinu apal, baina egiazkoa.

Jaunak bedeinka zaitzatela beti.

Donostian, 2026ko ekainaren 13an,
Mariaren Bihotz Garbiaren oroipenean.

In Corde Matris,

Zuen anaia,

+ Fernando Prado Ayuso, CMF

Donostiako Gotzaina